

EINSPACH GÁBOR
IGAZSÁGÜGYI SZAKÉRTŐ

1054 BUDAPEST
Honvéd utca 8. I.2.
einspach@artmagazin.hu
+ 36 209 359 889

EG-20062020-02

Budapest, 2020. június 20.

Kiegészített szakértői vélemény

Megbízó: MNB-Ingatlan Kft.

Megbízás tárgya: Ilona Keserű Ilona műveinek értékelése

A megbízási szerződés aláírását követően áttanulmányoztam a rendelkezésemre átadott dokumentációt, majd felvettem a kapcsolatot a képeket felajánló galériával és a művésszel. Azt követően elvégeztem a szükséges anyaggyűjtést, melynek a jelenlegi helyzetben elsődleges forrásai az internetes adatbázisokban, illetve a saját szakértői adattáramban tárolt adatok voltak. A szakvélemény alapja a megbízótól megkapott táblázat volt, mely a megállapított becsértékekkel kiegészítve a szakvélemény elválaszthatatlan részét képezi. A tárgyak állapotát tükröző dokumentációt a szakértői adattárban őrzöm.

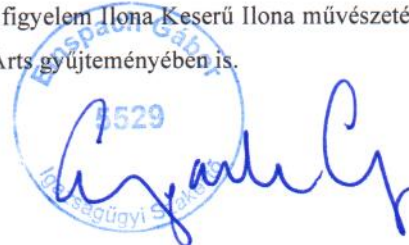
Ilona Keserű Ilona 1933-ban született Pécsen. 1946 és 1950 között a pécsi Képzőművészeti Szabadlíceumban, majd 1950 és 1952 között a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban tanult. 1952-ben felvették a Képzőművészeti Főiskolára, ahol 1958-ban végzett festő szakon, de a freskó szakon is tanult. Az első három évben Bencze László, azután Szőnyi István volt a mestere, ám ő Martyn Ferencet tartja igazi mesterének, aki már 1945-től foglalkozott vele Pécsen. 1960-tól könyvillusztrációkat készített a Szépirodalmi és a Móra Ferenc Kiadó számára. Díszlet- és jelmeztervezéssel is foglalkozott (1967–1976) a Nemzeti Színház, a Katona József Színház, az Ódry Színpad, az Operaház, a kaposvári Csiky Gergely, a kecskeméti Katona József és a Marosvásárhelyi Magyar Színház előadásaihoz. 1983-tól rajzot és festészetet tanít Pécsen, a Janus Pannonius Tudományegyetemen (1991-től egyetemi tanár, 2003-tól professor emerita). 2003 és 2008 között Színerő címmel doktoranduszok részére többhetes festészeti kurzusokat és kiállításokat szervezett nagyméretű művek készítésére és bemutatására a pécsi Zsolnay gyár területén. Ő a Pécsi Képzőművészeti Mesteriskola egyik alapítója. Külföldön is volt vendégprofesszor: 1985-ben az École des Beaux Arts (Cergy-Pontoise), 1998-ban a University of Hertfordshire látta vendégül. Pályafutása alatt számos külföldi tanulmányúton vett részt Lengyelországtól az Amerikai Egyesült Államokig. 1963-ban olasz állami ösztöndíjjal részt vett a római Accademia di Belle Arti szabad kurzusán. 1984-ben Munkácsy Mihály-díjat kapott, 1989-ben Érdemes művész lett, majd 1996-ban megkapta a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztjét. 1993-ban tagja lett a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémiának. 2000-ben Kossuth-díj kitüntetésben

részesült. Keserű Ilona festészetének tengelye a színekhez időben és térben változó viszonya, azok kutatása és különböző megnyilvánulási formája. A 60-as évek végén új vonulatként jelent meg a festészeti munkásságában, amelyet Keserű maga színekutatásnak nevezett el. Mindezzel a korábbi – piros – narancs – rózsaszín orientáltságu színhasználatát kívánta tágítani, első sorban a spektrumszínek tartományai felé. Számos festmény témája lett tehát a pigmenttel kikeverhető színek skálája a színfelbontás és a színek egymásba való átmenetének elemzése, illetve a festékből kikeverhető legnagyobb szín-intenzitás. Keserű a 70-es évek elején fedezte fel Goethe nyomán a mindenféle árnyalatú bőrszín, mely erőteljes színhasználatát ellenpontosza (Lágy káprázat). A 2000-es évektől a bőrszín számos művén már mint a festővászon fonákja jelenik meg (Pávaszem). Színekutatásának eddigi utolsó állomása Keserű 2001-es római útjához köthető, amikor is a Sixtusi Kápolna mennyezetfreskóinak megtisztított felületein szembesült egy új – ám Michelangelo idejében teljesen általános - festészeti – optikai jelenséggel, amelynek a neve: *cangiante*. Lényege szerint nem komplementer, vagy ún. harmonikusnak tekintett színpárok kerülnek egymás mellé, hanem saját fényüket és egymás ragyogását fokozó, nem a logikán, hanem személyes szín-preferenciákon alapuló színértékek. Keserű Ilonát ezek a váratlan, harsogó színakkordok, „néha hajmeresztő dolgok”, lilák-kékek, narancsok-zöldek ragadták meg, mely aztán inspirációul szolgált számos művéhez. Alkotói energiái ma is töretlenek, aktív művész, a magyar kulturális élet fontos alakja. **A szakvélemény mellékletében szereplő Ilona Keserű Ilona művek mindegyike eredeti, hiteles kép, a művész sajátkezű alkotása.**

III. A műtárgypiac vizsgálata

Fontos az érték megállapításánál a piac általános állapota, a kereslet és kínálat összefüggései. Általánosságban kijelenthető -persze nem ismerve a járvány következményeit-, hogy a magyarországi műtárgypiac a 2008-as válság óta eltelt időszak legjobb periódusát éli. A klasszikus és modern művek piacán folyamatosan születnek az életműrekordok, a háború utáni és kortárs művészet piaci pedig, követve a nemzetközi trendeket, soha nem látott prosperitásban él. Az elmúlt évek magyar kulturális sikertörténete a hatvanas-hetvenes évek magyarországi neo-avantgárd törekvéseinek karrierje. Mind a négy szakvéleményben szereplő művész olyan alakja a magyarországi művészetnek, akik nemzetközileg is ismertek, jelentős, kánonformáló múzeumokban és gyűjteményekben vannak képeik, műveik nemcsak a hazai, de a nemzetközi műkereskedelemben is jelentős számban fordulnak elő. A külföldi gyűjtőknek köszönhetően áraiknak nemzetközi támasztéka is van, művészetük esetében további értéknövekedés is prognosztizálható. Az aukciósházak utóbbi időben a háború utáni és kortárs művészet területén megélénkült aktivitása pedig újabb vevőket, gyűjtőket vonz erre a területre.

Ilona Keserű Ilona a Frieze Masters-en a londoni Stephan Friedmann Gallery standján átütő sikert aratott 2017-ben, Maurer Dóra mellett ma már a közép-európai régió egyik legfontosabbnak tartott nőművésze. Olyan múzeumokban vannak alkotásai, mint a New York-i Metropolitan Museum vagy Grazyna Kulczyknak a svájci Suschban megnyitott kortárs múzeuma. Művei szerepeltek az Elisabeth Dee galériában, New Yorkban 2017-ben megrendezett *With the Eyes of Others* című kiállításon, 2018-ben Párizsban a *Tajan The Hungarian Avant-garde - Third Generation* című kiállításon, és ugyanebben az évben a Stephan Friedmann Galleryben önálló tárlata volt. Művei nehezen hozzáférhetőek, érezhetően nagyobb kereslet van a képei iránt, mint amennyi műve a műtárgypiacon elérhető. A Kisterem Galéria siekeresen mutatta be több nemzetközi vásáron, a nőművészetre irányuló egyre nagyobb nemzetközi figyelem Ilona Keserű Ilona művészetét is fókuszba helyezte. Jelen van a washingtoni National Museum of Women in the Arts gyűjteményében is.

Bár a kortárs művészek esetében az elsődleges piac számai a meghatározóak, a korszak és a vizsgált festők felfutása már a másodlagos piac árain is tükröződik, még úgy is, hogy kiemelkedő művek ritkán kerülnek árverésre tőlük. Kesperű Ilona legmagasabb aukciós ára meghaladja a 70 000 eurót, nemzetközi piacon a legjelentősebb akvizíció egy korai művéért közel 60 millió forint volt. Művei rendkívül ritkán kerülnek a műtárgypiacra, a gyűjtők sorban állnak a jelentős művekért, jelenleg a budapesti műkereskedelemben egy nagyméretű képéért 28 000 000 forintot kérnek.

IV. A szakértői értékmeghatározás módszere

Az eddigi szakértői munka során felgyűlt, a szakértői adattárban található, valamint a forgalmazóknál lefolytatott szemléken összegyűjtött adatokat beépítettem az érték meghatározásába. A szakvélemény kialakításánál felhasználtam a szakirodalomban és az internetes adatbázisokban található adatokat is, a művészek életrajzában a hivatalos önéletrajzokat, illetve az artportal.hu és a wikipedia.hu vonatkozó szócikkeit is használtam.

A forgalmi érték meghatározásánál figyelembe vettem az alkotó elhelyezkedését a magyar művészeti kánonban és a képek elhelyezkedését az adott festő életművében. A megállapított forgalmi értékeket befolyásolta a kép témája, mérete, technikája is. Megvizsgáltam a műtárgypiac jelenlegi helyzetét és az adott alkotóra vonatkozó kereslet és kínálat összefüggéseit.

A szakvéleményben szereplő festő élő, aktív művész, akiknek művei alapvetően az elsődleges piacon cserélnek gazdát, az ott jellemző árak szignifikánsak, az érték meghatározásánál a galériás árakat súlyozottan vettem figyelembe. Ugyanakkor életkorukból adódóan aukciókon is felbukkannak képei, az ott elért árak kortársak esetében kevésbé meghatározóak, de az értéket befolyásolják.

A képek állapota szintén fontos tényező volt az érték kialakításánál. Ilona Kesperű Ilona műveinek állapotát a járvány miatt csak 2020. június 20-án tudtam ellenőrizni. A szemle alapján a képek kifogástalan állapotban vannak. Javaslom a művek installálásakor a művész segítségét kérni, illetve az esetleges keretezések vonatkozásában is szükséges a vele történő egyeztetés.

V. Egyéb észrevételek

Az elérhető adatok alapján Ilona Kesperű Ilona jelentős művekkel van jelen a magyarországi közgyűjteményekben, de egyik múzeumunk sem tudja reprezentálni a teljes életművet. A szakvéleményben szereplő képek múzeumi rangú alkotások, melyek bármely magyar közgyűjteményhez méltóak.

A mellékelt táblázatban szereplő értéksávokban történő megállapodás reális, megfelel a jelenlegi műtárgypiaci viszonyoknak.

The image shows a handwritten signature in blue ink over a circular official stamp. The stamp contains the text "Einspach Gábor" at the top, the number "5539" in the center, and "Művészeti Szakértő" at the bottom.

Alkotás	Művész	Cím	Év	Méret	Technika	Alsó bruttó becserék	Felső bruttó becserék
	Ilona Keserü Ilona	Tűzkakas éve	olaj, vászon	140x200	2017	13 000 000,00 HUF	17 000 000,00 HUF
	Ilona Keserü Ilona	Pávaszem	olaj, alapozott vászon fonákja	150x120	2014-2016	9 000 000,00 HUF	11 000 000,00 HUF
	Ilona Keserü Ilona	Vonulnak	olaj, grafit, vászon	130x170	2014-2015	11 000 000,00 HUF	13 000 000,00 HUF
	Ilona Keserü Ilona	Dal (Hang-fonadék)	olaj, vászon	140x170	2010	11 500 000,00 HUF	14 500 000,00 HUF
	Ilona Keserü Ilona	Lágy káprázat	olaj, vászon	140x170	2010	11 500 000,00 HUF	14 500 000,00 HUF
	Ilona Keserü Ilona	Cangiante (Lágy színváltó gubanc)	olaj, vászon	290x204	2008-2009	25 000 000,00 HUF	30 000 000,00 HUF
						81 000 000,00 HUF	100 000 000,00 HUF

 Einspach Gábor
 5520
 Közgazdász Szakértő

